

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-228-9-78>

**THE MODERN METHODS OF FAMILIARIZING
OF THE OLDER PRESCHOOL AGE CHILDREN
WITH THE PROFESSORS OF ADULTS**

**СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПРОФЕСІЯМИ ДОРОСЛИХ**

Melnichuk L. B.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Head of the Department of General
Pedagogy and Preschool Education
Academician Stepan Demianchuk
International University of Economics
and Humanities
Rivne, Ukraine*

Мельничук Л. Б.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри загальної педагогіки
та дошкільної освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-
гуманітарний університет імені
академіка Степана Дем'ячука»
м. Рівне, Україна*

Lukashuk L.M.

*Community agency consultant
«Center for Professional Development of
Teachers» Rivne City Council
Rivne, Ukraine*

Лукашук Л. М.

*консультант Комунальної установи
«Центр професійного розвитку
педагогічних працівників»
Рівненської міської ради
м. Рівне, Україна*

Сучасні динамічні зміни у всіх сферах суспільно-економічного життя суспільства детермінують визначення нових стратегічних орієнтирів у розвитку освіти, зокрема, її дошкільної ланки, яка передбачає формування життєво необхідних компетентностей дітей дошкільного віку. У цьому зв'язку набуває актуальності проблема формування уявлень дошкільників про світ нових, цікавих, необхідних суспільству професій за допомогою сучасних методів навчання у закладі дошкільної освіти.

Методи і прийоми виховання є своєрідними інструментами в діяльності вихователя. Для дітей дошкільного віку доцільно класифікувати методи на основі зовнішніх форм прояву: наочні, вербальні, ігрові, практичні, комбіновані. Такий підхід дозволив визначити *наочні, словесні (вербальні), практичні, ігрові методи ознайомленні дошкільників з працею дорослих [1-4].*

Так, наочні методи ознайомлення дошкільників з професіями – це способи наочно-почуттєвого ознайомлення дітей із різними професіями, їх знаряддями, що є об'єктами пізнання.

Серед наочних методів ознайомлення дошкільників з професіями *варто виділити* спостереження; демонстрування предметів, ілюстрацій, світлин, зразку, способів дій; використання технічних засобів (відеометод); дидактичні посібники (енциклопедії).

Спостереження – один із методів ознайомлення дітей дошкільного віку з професіями, що передбачає цілеспрямоване, за попередньо розробленим планом, фіксування таких явищ, що цікавлять дослідника практичної діяльності. Вони є *короткочасними, тривалими, фронтальними* чи *індивідуальними*. Цей метод широко застосовується у дослідженнях різних явищ суспільного життя (*Як люди роблять покупки у магазинах, супермаркетах, на ринку? Що люди роблять на пошті? Як прачка прасує таку кількість білизни?*). Спостереження дає змогу отримати цікаві відомості про людину: манеру її поведінки, характер взаємин з іншими людьми (покупець – продавчиня, лікар – хворий та ін.), особливості їх спілкування під час прогулянок із батьками, відвідування з ними соціально-вагомих об'єктів (магазин, ринок, пошта, аптека, лікарня та ін.) [3].

Наочні методи передбачають використання ілюстрацій і демонстрацій різних професій; інструментів, приладів та засобів, які використовуються представниками різних професій.

У зв'язку з інтенсивним використанням в освітньому процесі сучасних джерел інформації (телебачення, ресурси Інтернет, комп'ютери, ноутбуки, гаджети та ін.) визначають окремий метод навчання у закладі дошкільної освіти – відеометод, що передбачає використання нових форм пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку (демонстрування відеороликів, презентацій). Його застосовують з метою формування нових знань про професії дорослих, їх закріплення та контролю, узагальнення й систематизації [2].

Робота з книгою як метод навчання забезпечує можливість багаторазово опрацювати навчальну інформацію в доступному для дітей темпі та в зручний час. Сучасні пізнавальні книги ефективно розв'язують проблеми інформаційного забезпечення, контролю, корекції, діагностики знань та вмінь дітей щодо професій дорослих, засобів та продуктів діяльності представників різних професій. Робота з книгою передбачає формування у дошкільників навичок самостійного задоволення власних інтересів стосовно певних питань (різновид будівельної техніки, види архітектури будівель, авіації: цивільна, військова, спортивна, сільськогосподарська, тощо) [3].

Вербальні методи передбачають взаємне спілкування за допомогою мовлення (в усній формі). Слово вихователя є одночасно не тільки носієм інформації, але й організаційним та стимулюючим чинником [1].

Серед вербальних методів ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з професіями дорослих виокремлюють бесіду, розповідь, читання, пояснення, переконання, полілог, інтерв'ювання.

Бесіда – метод виховання та отримання інформації про рівень знань дітей про професії дорослих за допомогою безпосереднього словесного спілкування. Вихователь повинен так спрямовувати її розвиток, щоб усі діти виявили бажання і змогли висловитися, поставити запитання, отримати відповіді на них [4, с. 8].

Розповідь – монологічний виклад цікавого матеріалу про певну професію, що використовується для послідовного та емоційного повідомлення знань. Здебільшого розповідь використовується для викладення описового навчального матеріалу (про особливі риси характеру людей, які працюють за певною професією, цікаві факти, особливості праці тощо) [4]. Розповідь використовують на перших етапах ознайомлення з професією, якщо діти недостатньо обізнані з нею або взагалі нічого про неї не знають. Доцільно також використовувати розповіді під час зустрічі з фахівцями.

Читання – ознайомлення дітей із художніми творами з метою встановлення рис характеру героїв-представників різних професій, оцінювання їх поведінки, розбирання життєвої ситуації та знаходження доцільного рішення.

Пояснення – словесний метод навчання, основним завданням якого є розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у формуванні уявлень дітей дошкільного віку про професії дорослих [2].

Переконання – метод виховного впливу, за допомогою якого вихователь звертається до свідомості, почуттів, життєвого досвіду дітей із метою формування свідомого ставлення до трудової діяльності, поваги до професій дорослих.

Полілог – проблемна непродуктивна бесіда, спільний пошук істини під час обговорення, є одним із методів розвитку словесної творчості у дітей у процесі ознайомлення з професіями дорослих [4, с. 8].

Цінність методу **інтерв'ювання** полягає у можливості підсилити та збагатити діалог батьків та дітей. Для інтерв'ю пропонуються питання, пов'язані з темами, що є важливими для формування у дітей дошкільного віку уявлень про професії дорослих. Наприклад, можна взяти інтерв'ю у дітей, очікуючи їхні відповіді на запитання: «Ким працює твоя мама (тато)? Що ти бачив у неї на роботі?».

Практичні методи навчання охоплюють різні види діяльності дітей і спрямовані на формування навичок та умінь застосовувати знання про професії дорослих в стандартних чи змінених умовах із метою досягнення їх вищого рівня. Практичні методи містять фронтальні

дослідницькі роботи, спостереження, розв'язування проблемних завдань.

Вправа – практичний метод навчання, що передбачає планомірне, організоване, повторне виконання дій із метою опанування їх або підвищення їх якості (наприклад, використання дітьми наборів дитячих інструментів «Маленький фермер», «Маленький столяр» передбачають неодноразове вправлення дітей із ними у певних трудових операціях) [2].

Експериментальна діяльність – практичний метод навчання, що передбачає формування уявлень у дітей дошкільного віку про професії дорослих в спеціальних умовах за допомогою спеціального обладнання, який допоможе дітям детальніше зрозуміти зміст професійних дій таких як: художник, маляр (змішування фарб), кухар (змішування продуктів – отримання нових смакових відчуттів), пожежник (правила поведінки з вогнем) та ін. [4].

Творча діяльність – практичний метод, що передбачає створення дитиною власного продукту. У дошкільній педагогіці широко розкрита тема творчої діяльності малюків, тому вихователям не складно буде самостійно розподілити практичний матеріал із зображувальної діяльності для кожної професії.

Таким чином, знання про трудову діяльність людей сприяє формуванню соціально-громадянської компетентності дітей дошкільного віку, яка полягає у розвитку емоційно-ціннісного ставлення до праці, поваги до представників різних професій, прояву інтересу до різних видів діяльності.

Література:

1. Гнізділова О., Лукашова Ю. Використання дидактичних ігор у процесі профорієнтації дошкільників. *Педагогічні науки* : наук. журн. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. 2020. Вип. 75-76. С. 3-7.
2. Ковалевська Н. Формування уявлень про професії у дітей дошкільного віку у ігровій діяльності. *Витоки педагогічної майстерності*. 2021. Вип. 28. С. 87-91.
3. Машовець М. А., Власенко В. О. Формування у дітей старшого дошкільного віку уявлень про професії дорослих засобами художньої літератури: URL: <https://www.psyh.kiev.ua/> (дата звернення: 03.04.2021).
4. Чігіріна О.В. Діагностика професійної орієнтації дітей дошкільного віку в умовах ДНЗ. *Дошкільний навчальний заклад*. 2010. № 5 (41). С. 7-9.